

גוט שבת GutSábész

22. évfolyam 23. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 17:18 • " אדר תש"פ • 2020. 3. 6. • פרשת תצוה • Szombat kimenetele: 18:24

„És most írátok föl magatoknak ezt az éneket...”

Tóraavatás a Vasvári Pál utcai zsinagógában

– Esküvő van? – kérdezte egy férfi a felvonulókat nézve. Nem, tóraavatás – felelte valaki a tömegből. Pedig tulajdonképpen esküvő volt, hiszen az Örökkévaló és a zsidó nép kapcsolatát gyakran írják le a vőlegény és a menyasszony kapcsolataként, a tóraadást pedig a menyegző-jükként.

A fenti kis közjáték kedden zajlott, a koraesti Budapesten, valahol a Kazinczy utca és a Vasvári Pál utca között, abban a vidám, fákllyákkal tarkított menetben, ami zenével és tánccal kísérté otthonába a Sász Chevra Lubavicsi zsinagóga legújabb Tóráját. A Tórárt Jeruzsálemben írta egy szakképzett szofér, utolsó betűit pedig már itt Budapesten fejezték be a közösség tagjai szijum ünnepségen.

A befejezett Tórárt először összetekerték, fehér ruhába öltöztették, feldíszítették a koroná-

jaival, majd Oberlander Báruch rabbi vette a karjába, és állt be vele az esküvői baldachin alá, amit a közösség négy tagja emelt a levegőbe. Amikor ez megtörtént, az utcán zsúfolódó, nagyjából száz fős tömeg szétnyílt, és utat adott a Tóranak: ezzel kezdődött a felvonulás, aminek során a harsogó zene mellett a Vasváribába jutott az új tekercs. A menet lassan haladt, ahogy kézzel a Tóra, sorra megtisztelve a közösség tagjait azzal, hogy vihetik. A zsinagóga elé érve megállt a menet, míg ki nem hozták a tóraszekrényből a másik három Tórárt: a zsinagóga régi, ám kóserül felújított tekercsét és másik két újonnan írtat. Így a négy Tóra közösen érkezett meg az ünnepség második részéhez, a szimchát tórai felvonulást idéző euforikus körtánc-hoz. Az ünneplés még hosszasan

tartott, majd ünnepi lakomával, szeudával ért véget, ahol a közösség rabbijai beszéltek az esemény jelentőségéről.

És mi az esemény jelentősége? Az új Tórárt a Vasvári Pál utcai zsinagóga közösségének oszlopos tagja, Ronen Bitton íratta, hogy ezzel teljesítse a tórai micvát: „És most írátok föl magatoknak ezt az éneket...” (5Mózes 31:19.) Ebből a tórai versből vezetik le a bölcseink, hogy minden zsidónak kell írnia egy Tórárt magának. Azáltal, hogy az emberek részt vesznek az utolsó betűk leírásában – amit a szofér korábban előrajzolt nekik –, ők maguk is részeseivé válnak a micvának. Ahogy Ronen Bitton imádkozik érte, hogy a micva teljesítésével áldás szálljon a családra, úgy kérjük mi is, íráttasson javunkra ebben a nagy micvában való részvételünk.

Zsidó hittan a 2020/21-es tanévben

Az EMIH nyolc éves hittan tananyaga megismerteti a diákokat a tórai hetiszakaszokkal, a zsidó szokásokkal, alapvető imákkal, a zsidó etika és morál alapvetéseivel, a héber betűkkel és dalokkal. Saját fejlesztésű tankönyvvel és eszközökkel interaktív játékokkal gazdagított foglalkozásainkon a pozitív identitás kialakítására és a tudás értékére helyezük a hangsúlyt.

A következő tanévben is várják oktatóink a jelentkezőket, Budapest bármelyik általános iskolájában, akár egy tanuló esetén is.

Jelentkezés és további információ: **Szilánk Zsuzsa**
06/30-990-3694

Matematika verseny a Bét Menáchemben

Megrendeztük a 2019/2020. tanév matematika versenyét, ami remek lehetőség volt a logikus gondolkodás megméretetésére. Az alsó tagozaton Domán Miriam első, Lózszy Sára második, Latky Mór harmadik lett. A felsősöknél Abergel Liora bizonyult a legjobbnak, őt követte Nógrádi Hanna és Oberlander Tzvi Meir. Gratulálunk minden résztvevőnek!

Hetiszakas

Isteni válasz a vitákban

Szakaszunk – *Töcavé* (2Mózes 27:20–30:10.) – a pusztabeli Szentély további felszerelését, a papok ruházatát stb. részletezi. Itt esik szó az Urim Vötumim nevű csodaszervezőről, amelynek segítségé-

vel a főpap vitás kérdésekre isteni választ volt képes kérni. Ebben a szakaszban nincs említve Mózes neve, és ennek a kommentátorok különböző magyarázatait, értelmezését adják.

Zsidó híradó

Nyert Netanjahu, de most sincs meg a többsége

Benjamin Netanjahu és pártja, a Likud ismét megnyerte az izraeli választásokat, de úgy tűnik, a jobboldali tömbnek megint nem sikerült a kormányalakításhoz szükséges 61 mandátumot összeszednie. 99 százalékos feldolgozottságnál 58 helyük van a Knesszetben, ami három székkal ismét kevesebb, mint ami a kormányalakításhoz szükséges.

Úgy tűnik, megint Liberman lehet a királycsináló. A pártelnök ugyanakkor bejelentette, hogy nem csatlakozik egy olyan Netanjahu-kormányhoz, amelyben az ultraortodoxok is helyet kapnak, de az arab pártokat összefogó Közös Listával sem ül be közösen kormányozni.

„Egy millimétert sem mozdulunk el onnan, amit a választóinknak ígértünk” – nyilatkozta Liberman.

A Likud „dezertőröket” keres a másik oldalról. A párt szóvivője közölte: már felvet-

ték a kapcsolatot a másik oldal négy-hat képviselőjével, amelynek köszönhetően Netanjahu képes lesz kormányt alakítani napokon belül.

A maradék szavazatok feldolgozásával még módosulhat a mandátumok leosztása, egyelőre folyamatban van a „problémás” körzetekben leadott szavazatok összesítése, ahonnan szabálytalanságot jelentettek – a katonák és a diplomaták dupla borítékjai, valamint mintegy négyezer, a koronavírus miatt házikaranténban lévő polgár szavazatának feldolgozása, akik a számukra felállított különleges választóhelyiségekben szavaztak.

Beiktatási rituálé

Hetiszakasunk a pusztai szentély építésének folyamatát taglalja, s ehhez kapcsolódóan említi meg a kohénoknak a szentély-szolgálat során viselő díszes uniformisát, valamint a szolgálatuk megkezdése előtti hagyományos beiktatási ceremóniáját.

A beiktatási rituálénak van egy része, ami első ránézésre érthetetlen. A Tóra közli, hogy ennek során az áldozati állat véré a kohén fülébe, hüvelykujjába és lábfejebe dörzsölik. A *Jid hákados* tanítja, hogy ezen ceremónia által a papok élethosszig tartó közszolgálatra esküdtek fel, s arra, hogy mint a spirituális elit, fenntartják és megvédik Istennek és a judaizmusnak az útját. Túl gyakran történik meg, hogy emberek, akik életük egy bizonyos pontján valami nemes dolog, mások szolgálata mellett tettek hitet, életüket egy későbbi pillanatában elvesztik e fennkölt eszme iránti odaadásukat, és az emberek szolgálata és a másokért élés helyett önmaguk érdekeit és saját céljaikat kezdik üldözni. Elég ha arra gondolunk, hogy a történelem során hány olyan szabadságharcos, és

az elnyomottakért, a népért felszólaló ember volt, aki később, hatalomra emelkedése idején maga is zsarnokká, mások kizsákmányolójává és elnyomójává vált. Hasonlóan szomorú, mikor a pap, Isten és a nép szolgálata helyett, csupán a papi öltözetre és a vele járó kiváltságokra áhítozik.

Mózes, a zsidó nép vezetője, az áldozati vér fenti három testrészre való dörzsölésével a következőt kívánta a kohénok eszébe vésni: *fülüket fordítsák a nép felé, s hallják meg annak szükségleteit; kezüket nyújtsák segítségére az emberek felé, hogy mindig adjanak és ne elvegyenek tőlük; lábaikkal pedig mindig álljanak készen, hogy az őket hívók támogatására siethessenek.*

Hitünket nap mint nap, újra és újra lángra kell lobbantsuk, hogy elköteleződésünket az idő múltával is megőrizve, frissen felavatott újoncokból valódi vezetőkké avanzsáljunk, s ezzel bizalmat nyerjünk ne csak magunknak, de a papi öltözetnek is.

*Kovács Jichak rabbinövendék
cikke Elisha Greenbaum írása
nyomán.*

MAGYAR
HUNGARIAN **עוף**
KOSER
KOSHER **כשר**
CSIRKE
CHICKEN **הונגרי**

Rendelje házhoz: www.koserhus.com

Imaidők a következő hétre (március 7-13.):

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 8.45 Hetiszakas- tanulás;
9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;
17.10 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*
Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima
Vasárnap, szerda-csütörtök:
17.30 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)
Péntek: 13.00 *Minchá* délutáni ima (a Keren Orban);
17.00 *Az aranyborjú vétke*
(Szabó György Menáchem előadása);
18.00 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15 Hetiszakas
a kabbala tükrében
10.00 Reggeli ima,
majd *Kidus*
Hétfő-péntek:
6.30 Reggeli ima
7.30 *Dáf jomi*
(napi Talmudtanulás)
Péntek: 18.00 Tanulás
18.30 *Kábálát Sábát*,
majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)
Szombat:
9.30 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima,
majd *Kidus*
Péntek: 18.00 Tanulás;
Faith Áser rabbi
előadása;
18.30 Szombat-
fogadás, *Kidus*

Zsilip Zsinagóga (XIII., Újpesti rakpart 1.)

Szombat: 9.30 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*
Péntek: 18.00 Tanulás
18.30 *Kábálát Sábát*, *Kidus*
Cháj Galéria
(Szentendre, Pátriárka u. 6.)
Szombat: 9.30 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*
Péntek: 18.30 *Kábálát Sábát*,
majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt Régi bölcsességek egy fiatalember számára

1941-ben születtem New Yorkban, egy lubavicsi családban. Kilenc-tíz éves voltam, amikor az előző rebbe, Joszef Jicchák Schneersohn rabbi elhunyt, és Menáchem Mendel Schneersohn rabbi átvette a Chábád-mozgalom irányítását.

Abból az időszakból az az emlék maradt meg bennem a legélesebben, hogy a Rebbe mindig nagyon elfoglalt volt. Nem egy olyan embert kell elképzelni, aki csak úgy üldögél és beszélget. Mindig csinált valamit. Amikor az utcán sétált, folyamatosan mozgott a szája: a Tóra verseit ismételte. Egyetlen percet sem pazarolt el.

A másik dolog, amire emlékszem, hogy nem engedte, hogy ünnepeljék. Bár még nem volt rebbe, az emberek már úgy tekintettek rá. Voltak, akik emiatt, a tisztelet jeleként, nem akartak kezét fogni vele. Ő azonban nem hagyta ezt, és előre kezét nyújtott. Emlékszem, egy szombaton, még mielőtt elfogadta volna a rebbe tisztségét, kezét akart fogni velem, de én elhárítottam. Erre ő így szólt: „Mi ez? Már te is?” – „Próbálok hászid lenni” – feleltem, mire ő szélesen elmosolyodott. Ez volt az a pont, amikor kötődni kezdtem hozzá és a hászidjává váltam. Ettől fogva különös gondot fordított rám, és utat mutatott mind a tanulás, mind az élet terén.

1952-ben a Rebbe hanukageldet osztogatott azoknak, akik a hászid tanításokat tanulmányozták. A Rebbe magához hívatta apámat és megkérdezte, hogy tanul-e velem haszidizmust. Apám mondta, hogy nem, de mentségül felhozta, hogy még csak kisfiú vagyok. A Rebbe

ezt nem fogadta el. Azt ajánlotta, hogy apám a Likutéj Tóra című könyvből a Ki jákriv ádám kezdetű részt kezdje el tanulni velem, mert az jó kiindulópont a hászidizmushoz. Adott egy ezüstdollárt is apámnak, hogy azzal ajándékozzon meg, ha befejeztük az említett fejezetet.

Amikor elérkezett a bár micvám ideje, a Smot hetiszakaszt, Mózes második könyvének első bekezdéseit olvastuk a Tórából. A Rebbe ez alkalommal is-

Yitzchak Maier Gurary rabbi a hászid filozófia tanára a montreali lubavicsi jesivában. Az interjú 2011 januárjában készült.

mét a hászidizmus tanulmányozásának fontosságáról beszélt. A Chábád-mozgalom alapítójától, az Álter Rebbétől idézett: „Az embernek együtt kell élnie az idővel”, azaz az aktuális hetiszakas tanítását át kell ültetnünk a mindennapi életünkbe. A Rebbe rámutatott, hogy a Smot hetiszakas kapcsán a midrás elmondja, hogy Reuvén és Simon végigélte az egyiptomi fogságot, mégsem változtatta meg egyikük sem a nevét. Ez azt jelenti, hogy az egyiptomi kultúra semmilyen befolyást sem gyakorolt rájuk. A nevük jelentése: látni, illetve hallani. A legjobb módszer arra, hogy a világban meglássuk és meghalljuk az isteni tanítást, nem más, mint a hászidizmus ta-

nulmányozása. „Ez számodra is egy üzenet” – mondta a Rebbe. „Az egyetlen út, mellyel elkerülheted, hogy a szekuláris környezet túl mély nyomot hagyjon benned, és mely segít Istenre fókuszálni, az a hászidizmus tanulmányozása”.

A tizennegyedik születésnapomon fogadott a Rebbe. Ahogy korábban, most is apámmal mentem. Amikor a Rebbe meglátott minket együtt, így szólt: „Most már férfi vagy, jöhetsz

tood az elhatározásod végrehajtását. Ha kisebb célokat határozol meg önmagadnak, majd azonnal neki is látsz a megvalósításuknak, sokkal nagyobb sikerekben lesz részed” mondta.

A személyes találkozók mellett levélben is érintkeztem a Rebbével. Emlékszem, hogy tizenöt éves koromban arról írtam neki, hogy nem vagyok elég sikeres a tóratanulásban. A Rebbe azt válaszolta, hogy mivel a Tomchei Temimim jesivában tanulok, melyet a Rebbe Rásáb alapított és az előző rebbe irányított, bizonyosan sikerem lesz. „Ne bánkódj. Csak koncentrálj a tanulásra, és sikereid lesznek” – írta.

Máskor a következő tanácsot adta: „Ha elveszted az érdeklődésedet egy bizonyos tórai téma iránt, és elkalandoznak a gondolataid, ne erőltesd a dolgot, inkább keress egy másik témát. Így nem érzed azt, hogy elakadtál és kudarcot vallottál. Később pedig, amikor felfrissült az elméd, visszatérhetsz a korábbi témához”.

Ez csak néhány példa volt a Rebbe tanácsaiból, melyet fiatal koromban kaptam tőle. Így mutatott utat a számomra a tanulás és az étellel kapcsolatban.

Yitzchak Maier Gurary rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján. Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el: www.youtube.com/alubavicsirebbe

Kóser konyha

Wokban párolt
zöld levelek

párve, tojás- és gluténmentes
Tórai parancsolat testünk egészségének megőrzése. Ehhez a megfelelő és kiegyensúlyozott táplálkozás is hozzátartozik. A vitaminok, különösen ilyen vírusos időszakban, nagyon fontosak az emberi szervezet számára.

A brokkoli, karfiol, karalábé leveleit sokszor kidobjuk, pedig ezek valójában a növények ehető részei. Fontos, hogy csak a szép, nem túlságosan kemény és sérülésmentes leveleket használjuk. Megtisztításuknál hasonlóképpen járunk el, mint bármilyen salátaféléknél: vízbe áztatjuk, majd fény ellenében, egyenként alaposan megmossuk, nehogy bogár, vagy más kártevő kerüljön általa az ételbe. A leveleket felhasználhatjuk nyersen, vagy főzve.

brokkoli-, karfiol-
és karalábélevelek
3 gerezd fokhagyma
olívaolaj

só és bors, ízlés szerint

A leveleket a fent leírt módon megtisztítjuk. Wokba halmozzuk, ráöntünk 2 kanál olívaolajat, hozzáadjuk az igen apróra vágott fokhagymát, sózzuk, borsozzuk. Nagy lángon kezdjük párolni, pár perc alatt összeesik és mély zöld színt kap a keverékünk. Néha-szor megkeverjük, és tálalhatjuk is.

Lehet-e vizet küldeni sláchmóneszként Purimkor?

Miért küldünk *misloách mánót*, avagy sláchmóneszt?

Eszter könyvében (9:19., 22.) olvassuk, hogy az egyik purimi micva „mánót-ot küldjön egyik a másikának”, a *Sulchán áruch* (OC 695:4.) a mánót szót ételaján-

széthúzást és barátsággal közelebb hoznak minket egymáshoz.

A másik magyarázatot a sláchmónesz micvájára Jiszráél Isserlein (1390–1460) osztrák rabbi adja, *Trumát hádesen* (1. kötet 111. fejezet) című könyvében. Eszerint az étel-

déknak értelmezi, és mivel a „mánót” szó többesszámban szerepel, ebből következik, hogy a micva legalább kétféle ajándékot küldeni legalább egy embernek a nap folyamán (napkeltétől napnyugtáig – RómÁ uo.).

Annak, hogy hogyan kapcsolódik az ételajándék küldése az ünnephez, több magyarázata is van (lásd *Jálkut Joszéf, Purim* 695–698. oldal), melyek közül most a két leghíresebbet fogom idézni.

Az egyik Slomo háLévi Álkábec (1505?–1584?) cfáti rabbi nevéhez fűződik (aki a péntek este énekelt *Löchá dodi* című költeménynek a szerzője) *Mánót háLévi* című, *Eszter könyvéhez* írt kommentárjában (9:19.) felidézi azt a vádbeszédet, amit Hámán mondott Achasvérosnak a zsidók elpusztítása érdekében „Van egy nép, amely elszórtan és elkülönítetten él a népek között birodalmad minden tartományában...” (*Eszter* 3:8.). Álkábec rabbi szerint ennek az egyszerű jelentésén kívül a szövegnek van egy mélyebb jelentése, miszerint Hámán azzal vádolta a zsidókat, hogy széthúzás van közöttük. Az egymásnak küldött ajándékok viszont ellensúlyozhatják a

ajándék biztosítja, hogy mindenki tudja teljesíteni Purimnak egy másik micváját, a purimi lakomát.

A magyarázatokból adódó
háláchikus szabályok

A két magyarázat különböző háláchikus előírásokhoz vezet, melyek közül kettőt emelnék ki.

1. Ha valaki **névtelenül küldi az ajándékot**, az Álkábec rabbi értelmezése szerint nem teljesítette a micvát, mert aki kapja, nem tudja, ki ajándékozta meg, így ez nem hozza közelebb senkihez. Ha viszont Isserlein rabbi magyarázatát fogadjuk el, akkor nincs probléma a névtelen ajándékozással (*Ktáv Szofér* responsum OC 141:2.).

2. Isserlein rabbi véleményét követve **csak készített** lehet küldeni *misloách mánot*ként, amit nem kell már megfőzni, vagy másként előkészíteni. Így pl. egy kész pohár kávé küldhető, addig arról megoszlanak a vélemények, hogy az instant kávépor készítménynek számít-e vagy sem (*Or löCijon* responsum 4. kötet 59. fejezet; *Jerusalájim bömoádehá, Purim* 403–404. oldal és 131. lábjegyzet). Álkábec rabbi értelmezését nem befolyásolja ez (*Mágén Ávrahám* uo. 11.; *Pri mögádim, Mizsböcot záháv* uo. 4.).

Mivel a háláchá nem dönt arról, melyik magyarázat a valódi, minden esetben a szigorúbbat kell választani. Vagyis nem lehet névtelenül küldeni, csak kész-ételt lehet adni.

Mit jelent a kétféle étel?

Sokan azt hiszik, hogy a kétfajta étel azt jelenti, hogy két külön áldáskategóriába kell, hogy tartozzon a csomagba tett két étel, pl. nem lehet kétféle süteményt küldeni, mivel mindkettőre a boré miné mezonot áldás vonatkozik, nem lehet almát és narancsot küldeni, mivel mindkettőre a boré pri háec áldás vonatkozik stb. A félreértés alapja valószínűleg az, hogy a háláchá azt mondja: két szelet kenyér nem megfelelő „hisz azáltal, hogy kettőbe vágta, még nem számít kétfélének” (*Áruch hásulchán* uo. 695:14.). Két egyforma sütemény, két alma nem számít kétfélének, de egy krémes és egy kindli vagy egy alma és egy narancs már kétfélének számít, hiába egy az áldásuk. De még aszerint a vélemény szerint sem kell eltérő áldású ételleket küldeni, amely szerint kétfajta bor vagy kétfajta gyümölcs egyfajtanak számít, hiába más az ízük (*Nité Gávriél, Purim* 58:3.), még mindig lehet küldeni pl. húst és cukorkát.

Az elfogadott vélemény az, hogy legalább az egyikféle ételt kiválthatjuk itallal, de vannak, akik szerint mindkettő (*Nité Gávriél* uo. 2.). Több rabbi írja, hogy vízzel nem lehet a micvát teljesíteni, mert az nem számít ajándéknak, hiszen általában könnyen elérhető (*Nezer háTorá* folyóirat 14. szám 279. oldal). Ezen alapul az a véleménye több rabbinak, hogy a manapság kapható drága palackozott víz, aminek ára akár a borét is meghaladja, adható *sláchmónesz* csomagban.

Boldog Purimot!

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Cseh Viktor, Dénes Anna,
Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

EMIH
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG